

Кайдан Н.В., Кайдан В.П., Тураненко Х.О.

¹ кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри методики навчання математики та методики навчання інформатики, ДВНЗ «ДДПУ»

² викладач вищої кваліфікаційної категорії, Слов'янський енергобудівний технікум

³ студентка 2 курсу (магістратура) фізико-математичного факультету, ДВНЗ «ДДПУ»

e-mail: kaydannv@gmail.com, kajtan.kt@gmail.com, tina-turanenko@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

В статті висвітлюються проблеми пов'язані з утворенням світогляду майбутнього фахівця. Особливості процесу утворення світогляду розглядаються як варіативна частина навчального процесу. Аналізується яким чином зміст цієї частини залежить не тільки від індивідуальних особливостей здобувача освіти, але й від вимог щодо майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: *світогляд, навчальний процес, самоосвіта, особистість, творчий пошук.*

Вступ

Значна кількість елементів розвитку вітчизняної системи освіти, що застосовуються упродовж останніх двох десятиліть років, можна об'єднати та охарактеризувати єдиним терміном «гуманізація». З точки зору ефективного стимулювання розвитку позитивних індивідуальних особливостей з метою розвитку творчих здібностей окремого індивіда, такий підхід є найбільш ефективним. Проте, постає актуальне питання не лише про здатність особистості до адаптації в умовах суспільного життя, але й про ефективне співіснування та співпрацю з іншими особистостями, що є представниками конкретного соціуму на рівні окремої сім'ї, громади, країни або, як граничний випадок, людського суспільства в цілому. [2]

Фактично, існують необхідність та потреба спрямовувати розвиток окремих здібностей в певному напрямку. Здебільшого, визначення пріоритетних здібностей зумовлюється майбутніми потребами професійної діяльності. Головне протиріччя в цьому випадку, на нашу думку, полягає в тому, що збільшення віку конкретного індивідууму набагато збільшує шанси на правильну визначеність професійних уподобань, але дуже зменшує шанси на ефективний розвиток необхідних здібностей.

Основна частина.

Розв'язання протиріччя, пов'язаного з низькою ефективністю прогнозування здібностей особи з урахуванням реально обраних в майбутньому професійних уподобань, на нашу думку, можна вирішити за допомогою створення уніфікованих умов навчально-виховного процесу. Необхідні для цього умови можуть бути створені у вигляді поступового розвитку всіх творчих здібностей особи, що здобуває освіту. В даному випадку буде відбуватись лише корегування навчального процесу за допомогою використання окремих методик навчання, що мають, в першу чергу, професійне спрямування.

Найбільш ефективним буде підхід поступового розвитку вмінь, пов'язаних із творчою роботою. Цей підхід розуміє під собою наявність одночасного створення певної структури вмінь, знань та навичок кожної окремої особистості. Практична реалізація такого підходу до навчально-виховного процесу буде являти собою розробку, теоретизовано обґрунтоване формування та створення структурованого світогляду. Цей світогляд має містити в собі певну теоретичну базу, базу практичних вмінь та навичок, необхідні знання щодо практичних елементів саморозвитку, основи знань та вмінь про комунікаційні процеси з оточуючим світом.

Загальні аспекти, що будуть спільними для здобувачів освіти усіх напрямків, як гуманітарного, так й технічного, й природничо-математичного профілю, полягають в наявності елементів саморозвитку та основах знань про комунікацію з оточуючим світом. Наявність таких вмінь та навичок повинне забезпечити гармонійне «входження» кожної окремої особистості до суспільства. Вказані раніше «теоретична» та «практична» бази мають бути варіативною частиною, склад якої та функціональність визначається як уподобаннями певного індивідууму так/або професійними інтересами.

Слід зауважити, що в даному випадку не слід розділяти та відокремлювати окремі елементи, що мають належати, наприклад, лише до гуманітарного професійного спрямування. В даному випадку, є необхідність створення сторонньої бази, що має за мету вивчити та визначити ефективність певних вмінь та навичок щодо конкретної професійної діяльності. Наявність такої бази має забезпечити аналіз та свідомий вибір кожною окремою особистістю певних вмінь та навичок, що в майбутньому стануть базою для створення унікального професійного профілю здобувача освіти.

На ранніх етапах освіти здебільшого більш корисними будуть вправи, які спрямовані не на творчий пошук, а на накопичення знань з окремих методів розв'язання проблеми.

Наприклад, в курсі шкільної математики, не слід одразу ставити учням питання про визначення градусної міри кута. Не слід, вимагати від них розв'язку проблеми, ґрунтуючись лише на означенні. Більш доцільно повідомити декілька розповсюджених способів (за допомогою циркуля, транспортира) з обов'язковим порівняльним аналізом щодо їх складності, затрат часу, умов використання.

У випадку курсу фізики, аналогічним прикладом є розгляд та вивчення методів визначення опору провідника. Розгляд методів пов'язаних з геометричними параметрами, характеристиками електричного кола, залежності опору провідника від температури та їх особливостей, більш ефективно створить теоретичну базу та дозволить краще опанувати відповідним навчальним матеріалом.

Аналогічний приклад можна розглянути й при вивченні відповідної теми курсу інформатики. Можливість створення таблиці в текстовому редакторі декількома способами дає змогу аналізувати ефективність виконання певного завдання та відповідну наявність творчого пошуку для практичної реалізації.

Лише потім пропонують проблему, для розв'язання якої необхідно визначити конкретний спосіб. А згодом, ставлять питання про «розробку» власного способу вирішення проблеми. У даному випадку, порівняльний аналіз виконує функцію наповнення «теоретичної» бази, а розв'язування завдань відповідає за «практичну» частину та саморозвиток. Намагання учнем «створити» свій власний спосіб та донесення його принципів до оточуючих якнайкраще забезпечить розвиток його комунікаційних навичок.

Під час процесу навчання в ВНЗ за технічними спеціальностями також існує потреба в розвитку творчого підходу. [1] Здебільшого це формується за допомогою вивчення окремих типових способів розв'язування проблеми («теоретична» та «практична» частини). Основною відмінністю у здобутті знань є те, що «практична» частина представлена спеціальними дисциплінами, що реалізують процес навчання на базі «теоретичної», представленої фундаментальними дисциплінами та предметами. Головною реалізацією можливостей саморозвитку в цій системі постає дипломний проект, оскільки завдання індивідуальні, а саме наявність «нового» здебільшого впливає на результати оцінювання. А здатність особистості взаємодіяти з оточуючим світом та якісні характеристики цієї здатності аналізуються під час захисту дипломного проекту. Здебільшого, вищевказане стосується й навчання за педагогічними спеціальностями.

Однак, на нашу думку, головна відмінність між двома напрямками підготовки фахівців, полягає в тому, що «технічна» проблема полягає в ефектив-

ному використанні ресурсів, що є в наявності, а реалізація «педагогічної» проблеми полягає саме в створенні необхідних ресурсів, що мають забезпечити певний результат процесу навчання. Як приклад такої реалізації, є поурочне планування, яке реалізується як відповідною документацією, так й засобами проведення заняття. Саме процес підготовки до проведення заняття спонукає педагога використовувати, тобто й розвивати, творчі здібності. Слід зауважити, що дуже цікавим для вивчення є процес підготовки інженерів-викладачів, що повинен поєднувати обидва напрямки освітньої діяльності.

Висновки

Навчально-виховний процес має бути базою для створення процесу самоосвіти. На ранніх етапах необхідно проводити накопичення знань з окремих методів розв'язання проблем та опанування відповідними навичками. На більш пізніх етапах головний пріоритет повинен належати творчому пошуку.

Фахівець, що отримав освіту, має вміти розв'язувати проблему творчим шляхом, але лише у випадку, якщо проведений ним аналіз не показав наявності стандартного або широковідомого шляху.

Література

1. *Лузік Е.* Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Е.Лузік // Вища освіта України, 2006. — № 3. — С. 77-82.
2. *Часова К.С.* Гуманізація освіти в Україні: теоретичний аналіз / К.С. Часова // Педагогічний процес: теорія і практика, 2013. — Вип. 4. — С. 194–201.

Kaidan Nataliia V., Kaidan Vadym P., Turanenko Khrystyna O.

Donbas State Pedagogical University, Sloviansk, Ukraine,
Slovyansk power engineering technical school, Sloviansk, Ukraine,
Donbas State Pedagogical University, Sloviansk, Ukraine.

Features of the process of the future specialist's worldview formation as a result of the educational process

The article deals with the problems connected with the formation of a future specialist's worldview. Features of the process of worldview formation are considered as a variational part of the educational process. It is analyzed how the content of this part depends not only on the individual characteristics of the student, but also on the requirements for future professional activities.

Keywords: *worldview, educational process, self-education, personality, creative search.*